

Minna Palos, Hämeen ammattikorkeakoulu, KeVer-hankkeen suunnittelija
Mervi Friman, Hämeen ammattikorkeakoulu, KeVer-hankkeen projektipäällikkö
minna.palos@hamk.fi, mervi.friman@amk.fi

KeVer avaintoimijoiden tulkitsemana kehittämisverkostona

KeVer-hankkeella (Ammattikorkeakoulujen kehittäjäverkosto) on meneillään seitsemäs toimintavuosi. Verkoston tehtävänä on yhdistää ammattikorkeakoulutusta koskevaa tutkimusta tekeviä henkilöitä sekä luoda yhteyksiä tutkijoiden ja toimijoiden välille. Tarkastelemme seuraavassa lyhyesti KeVer-verkoston historiaa. Sen jälkeen kerromme siitä, miltä KeVer-verkoston tämä päivä ja tulevaisuus näyttää.

Artikkelin pohjana on käytetty KeVerin avaintoimijoiden haastatteluja, jotka Minna Palos keräsi ECER 2007 –konferenssiesitykseen Mauri Kantola (Turun amk) & Jouni Hautala (Turun amk) & Minna Palos ”Analysis of a researcher and developer network of Finnish practical oriented higher education”. Haastateltavat edustavat ohjaus- ja kehittäjäryhmää, ryhmien vetäjiä sekä opetusministeriötä. Lisäksi haastateltiin projektipäällikköä.

1. Verkoston syntyminen

KeVerin ohjausryhmän jäsen hahmottelee KeVerin alkuperäistä tehtävää seuraavasti: ”Alussa, joitain vuosia sitten, haluttiin nostaa ammattikorkeakouluja koskevan tutkimuksen tasoa. Muutamat rehtorit kokivat, että yliopistoissa tehdyt tutkimukset ammattikorkeakoulujen toiminnasta olivat epäoikeudenmukaisia tai yksisilmäisiä.” He halusivat luoda omaa verkosto ammattikorkeakoulutuksen tutkimusta varten. ”Alussa pohdittiin myös erilaisen kehittämistoiminnan liittämistä verkostoon. Sellainenkin linja jäi sittemmin sivuun.”

Ryhmien vetäjät, joista osa on ollut mukana alusta alkaen, pohtivat alkuperäisen tehtävän olleen sen, että ammattikorkeakoulujen ihmiset verkostoituisivat ylipäätään. Aika pian keskeiseksi tuli ammattikorkeakoulujen omaleimaisen toiminnan tunnistaminen pedagogiikassa, metodologiassa, t&k-työssä, kirjoittamisessa, etiikassa ja opiskelijoiden ohjauksessa. Pedagogiikkaryhmän vetäjä toteaa, että verkoston muodollinen tehtävä oli alun perin ammattikorkeakoulutuksen tutkimuksen edistäminen. Käytännössä se muotoutui pedagogiikka-ryhmän osalta toisaalta tuoreiden tohtoreiden kokemustenvaihtopaikaksi ja toisaalta pedagogista kehitystyötä tekevien henkilöiden vertaistukiryhmäksi. Sittemmin profiili on noussut aina vain selkeämmin tutkimuksellisempaan suuntaan.

KeVerin projektipäällikkö kertoo hänen oman alkuperäisen ajatuksensa olleen, että KeVer olisi inhimillinen tutkimuksen tekijöiden tukiverkosto ja heidän

tuotostensa julkistusverkosto. Mutta jo ensimmäisen seminaarin jälkeen ilmeni, että toiminta tulee muodostumaan paljon moninaisemmaksi ja laajemmaksi. Tärkeää on ollut alusta alkaen hankkeen bottom up -luonne.

Oleellista verkoston kehittymiselle oli verkkolehden syntyminen heti ensimmäisessä tapaamisessa. Kiitos tästä kuuluu silloiselle Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kirjastonjohtajalle Marja Wideniukselle, joka tarjoutui lehden toimitussihteeriksi.

KeVer-kehittäjäryhmän edustaja kertoo: "Käsittääkseni verkosto on alun perin perustettu edistämään ammattikorkeakoulutuksen kehittämistä koskevaa tiedon tuottamista, jakamista, levittämistä ja käyttämistä. Mielestäni tämä perustehtävä on sama edelleen ja tulevaisuudessa. Tietysti verkoston luomisen alkuvaiheessa painottui enemmän toimintamuotojen tunnetuksi tekeminen ja itse verkoston rakentaminen. Verkoston vakiintuessa ja uusien kehittämishaasteiden myötä toimintaa ja toimintamuotoja on syytä kehittää ja tarvittaessa uudistaakin, mutta perustehtävissä voitaneen pysyä samoilla linjoilla."

2. KeVer tänään

KeVerin nykytilaa ohjausryhmän jäsen kuvaa seuraavasti: "Nyt tilanteessa on hyvää se, että verkosto tuottaa julkaisuja ja tuottaa verkkolehteä ja on mukana aktiivisesti järjestämässä seminaareja ja konferensseja. Ryhmät kaipaavat kehittämistä. KeVer-verkoston tunnettavuus amk-sektorin sisällä ja ulkopuolella on arvoitus. Alkutilanteeseen verrattuna tilanne ammattikorkeakouluja koskevassa tutkimuksessa on hyvä: sitä tehdään paljon, eri foorumeilla. Yhteys yliopistojen tutkimukseen on hyvä."

"Ammattikorkeakoulujen kehittäminen tutkimustiedon tuloksena on ollut tärkeä lähtökohta toiminnalle. Avoin verkosto on löytänyt hyvin hedelmällisen maaperän ja saanut ajan kuluessa yhä tukevamman sijan sekä volyymin että laadullisen toiminnan suhteen. KeVerin järjestämät tilaisuudet ovat olleet huolellisesti suunniteltuja ja vastanneet kentän toiveita temaattisesti. Näin ollen osallistujat ovat lähtökohtaisesti olleet kiinnostuneita ja valmiita vuorovaikutukseen eri aiheiden esiinottamisessa", toteaa opetusministeriön edustaja.

Kohtaamispaikka

Ryhmien vetäjät painottavat KeVerin merkitystä vertaistuen näkökulmasta. "Verkosto toimii paljolti ihmisten mahdollisuutena vetäytyä arkityöstä etäämmälle keskustelemaan ja pohtimaan työtään samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten kanssa. Verkoston tutkimuspäivät ovat edelleen yksi suosituimmista ammattikorkeakoulun toimijoita kiinnostavista valtakunnallisista tapahtumista."

Yksi vastaajista työskentelee tiedekorkeakoulussa. Hän toteaa Keverillä olevan suuri vaikutus yliopistosektorilla ammattikorkeakoulutukseen suuntautuneille tutkijoille. "KeVer toimii heille yhtäältä tiedon ja yhteistyökontaktien lähteenä, toisaalta tutkimustiedon levittämisen foorumina. Myös sellainen yliopistoväki, joka tekee yhteistyötä ammattikorkeakoulun kanssa, seurailee ainakin satunnaisesti Keverin foorumeja. Jos korkeakoulukenttään lasketaan mukaan myös korkeakouluhallinto Opetusministeriössä sekä korkeakoulutuksen arviointi KKAssa, niin näille tahoille vaikutuksia ulottuu selvästi. "

Julkaiseminen

Ryhmän vetäjän mielestä hankkeen merkitys tänä päivänä on edelleen ihmisten verkostoitumisessa, mutta nyt kuitenkin aiempaa enemmän tiedon levittämisessä. Tiedon levittämistä tapahtuu verkkolehden ja julkaisujen (luettelo lopussa) muodossa. Yksi vastaaja painottaakin tiedon tallentamisen merkitystä seuraavassa: "Verkoston toiminta on kattanut ja mielestäni sen tuleekin kattaa kaikki ammattikorkeakoulun tehtävät: opetuksen, tutkimus- ja kehittämistyön sekä aluevaikuttamisen. Näillä alueilla on saatu paljon aikaa ja tietynlainen tietovarannon tallentaminen on varmaan yksi tärkeitä tämän hetken ja tulevaisuuden haasteista."

Syksyllä 2008 ilmestyvä julkaisu tuotetaan yhdessä AmkTutka-hankkeen kanssa. Tällä julkaisulla voidaan, toivottavasti, vastata erään haastateltavan ajatukseen: "Yksi keskeisiä ammattikorkeakoulun tulevaisuutta koskevia kysymyksiä on ammattikorkeakoulujen perustehtävien yhteensovittaminen: miten voidaan kehittää työelämäläheistä pedagogiikkaa, joka kytkeytyisi luontevasti tutkimus- ja kehittämistoimintaan? "

Projektipäällikkö kokee monen tyyppisen tutkimus- ja kehittämistiedon julkaisemisen tämän hetken suurimmaksi haasteeksi. Hänen mukaansa olisi syytä harkita jatkossa, tehtäisiinkö seminaareista jonkinlainen (verkko)julkaisu.

Tiedon levittäminen

KeVer-kehittäjäryhmän jäsen arvioi KeVerillä on olevan huomattavaa vaikutusta ammattikorkeakoulukentällä. "KeVerin eri toimintojen kautta (kuten verkkolehti, julkaisut, tutkimuspäivät) on voitu tehokkaasti levittää ammattikorkeakoulutusta koskevaa tietoa tutkimuksista ja kehittämishankkeista. Mikäli näitä foorumeita ei olisi ollut olemassa, tietoa olisi paljon enemmän hajallaan. Toki nytkin ammattikorkeakoulutusta koskevaa tietoa julkaistaan myös muualla kuin KeVerin foorumeilla, mutta yleensä näistäkin tuotetaan tietoa myös KeVeriin. Paitsi tiedon levittämisen väylänä, Kever on toiminut myös verkostoitumisen edistäjänä; sen kautta eri tahoilla toimivat samoista asioista kiinnostuneet ihmiset ovat voineet solmia yhteyksiä ja virittää yhteistyötä."

Ohjausryhmän jäsen tunnustaa, että Kever on osassa ammattikorkeakouluista edelleen turhan tuntematon, Tilanne on parantunut seminaarien myötä. "Varmaan myös onnistuneet kirjat ovat luoneet hyvää kuvaa ammattikorkeakoulujen suuntaan. Ammattikorkeakoulututkimuksen taso on noussut, esille on otettu uusia hyviä teemoja, kuten eettiset ja metodologiset kysymykset. Verkoston vapaaehtoisuus on hyvä asia sekä se, että hyvät valtakunnalliset julkaisut ovat vakiintuneet amk-kentälle", hän jatkaa.

Merkitys ammattikorkeakoulukentällä

Opetusministeriön edustaja toteaa, että todennäköisesti KeVerin toiminnasta saadut kokemukset ovat rohkaisseet uusien ammattikorkeakoulukentän verkostojen rahoittamiseen. Ryhmien vetäjät uskovat, että KeVerin vaikutus ammattikorkeakoulujen piirissä on ollut suurempi kuin minkään muun verkoston. Suurin osa Suomen ammattikorkeakoulujen "merkittävistä" ihmisistä on mukana yhteisessä keskustelussa, kirjoittamisessa ja näkemysten muodostamisessa.

"KeVerin merkitys koko korkeakoulukentällä ei voine olla samaa luokkaa kuin ammattikorkeakoulujen sisällä. Kuitenkin yhtäältä KeVerin kautta tietoisuus ammattikorkeakouluista ja samalla myös ammattikorkeakoulututkimuksesta on olennaisesti parantunut. Toisaalta KeVer on pystynyt kokoamaan tutkijoita ja toimijoita eri korkeakoulusektorilta yhteen", kuvailee yksi ryhmän vetäjistä. "Henkilöstön innostus tutkimukseen ja kehittämiseen on lisääntynyt. Tämän on mahdollistanut KeVerin tuomat verkostoyhteydet, mutta myös muu mahdollistava toiminta", toteaa toinen.

Projektipäällikkö kertoo, että KeVer sitoo hyvin yhteen opetusministeriön rahoittamia ns. pääkonttoriverkostoja, sillä KeVerin jäseniä toimii useissa verkostoissa ja näin tieto kulkee epämuodollisesti verkostojen välillä. Lisäksi KeVerin toimialue, ammattikorkeakoulutuksen tutkimus, sivuaa lähes kaikkia hankkeita, jolloin sen jäsenten asiantuntemusta voivat monet hankkeet hyödyntää. "Myönteistä on ollut todeta, että KeVer mielletään valtakunnallisten verkostohankkeiden piirissä ilmeisen asiantuntevana ja vastuullisena toimijana", hän jatkaa.

Bottom up -luonne

KeVerille ominainen toimijalähtöinen luonne näyttäytyy hyvin merkittävänä vastauksissa. "KeVer-toiminnan ytimenä on ollut avoin, vapaaehtoinen verkostomainen toiminta. Tämä on ollut luonteeltaan ei-formaalia. Eri hankkeissa - metodologiaseminaarit ja kirjahankkeet - on aina pidetty yhteyttä eri hankkeisiin. Pääkonttoriverkoston ongelma on se, että niistä on tullut vuosi vuodelta enemmän "viran puolesta" edustavien kokoontumispaikkoja", toteaa eräs vastaaja.

Tärkeänä pidetään myös jäsenistön moninaisuutta: "KeVer on innostanut ja koonnut yhteen tutkijoita ammattikorkeakouluista, yliopistoista, tutkimuslaitoksista sekä opiskelijajärjestöistä."

Projektipäällikkö toteaa, että yhteiset intressit ovat toimijoille keskeisiä, eivät taustaorganisaatiot. Esimerkiksi sektorikorkeakouluissa näyttää olevan hyvin samantyyppisiä pedagogisia ja osin metodologisiakin kysymyksiä kuin ammattikorkeakouluissa. Yliopistojen tutkimuslaitosten ammattitutkijat arvostavat KeVerin kautta syntyviä henkilökohtaisia yhteyksiä "käytäntöön" sekä omien tutkimustensa suunnittelu- että tulkintavaiheissa.

3. Tulevaisuuden näkymiä

Ohjausryhmän jäsenen mukaan toimintaa tulee jatkaa nykyiseltä pohjalta. Hän toteaa lisäksi: "Tulee myös mieleen, että ammattikorkeakouluja koskevan tutkimuksen "kokonaisuudesta" voitaisiin tarvita. Yksi suunta voisi olla korkeakoulupoliittisen keskusteluun osallistuminen nykyistä reippaammin: siinä rehtorit joutuvat tasapainoilemaan ihanteiden ja reaalityönsuorituksen välissä, tutkijoiden kenttä on vapaampi." Opetusministeriön edustaja toivoo, että hyvät teoriapohjat, ammattikorkeakouluja koskevat tutkimukset ja perustellut mielipiteet koettaisiin yhteiseksi omaisuudeksi myös hallinto- ja omistajatahojen kanssa.

Projektipäällikkö korostaa, että KeVer on edelleen bottom up -verkosto. Sen tulevaisuus syntyy toimijoiden, jokaisen verkoston jäsenen, ideoiden, ehdotusten ja toiveiden myötä. Hän toivoo tulevaisuudelta, että rohkeat, itsenäisesti ajattelevat ja oikeasti innovatiiviset ihmiset edelleen jatkaisivat, ja uusia tulisi mukaan, KeVer-toimintaan. Tärkeää on verkoston vetäjänä osata luoda sellaisia fasilitetteja, joissa ihmisten on hyvä ja hedelmällistä toimia. KeVer olisi siis edelleen hyvä "paikka tehdä töitä", kuten eräs toimija on todennut. On jatkuvasti oltava edelläkävijäjoukkoa, joka herättää ja julkistaa alustaviakin ajatuksia. On myös oltava aikoja paikkoja, joissa esittää ja reflektoida hurjiakin ajatuksia yhteiselle kehittämisareenalle."

Ohjausryhmä on linjannut kuluvan vuoden tavoitteet kansainvälistymisen ja verkkolehden kehittämiseen. Nämä odotuksen haastavat paitsi meitä verkoston työntekijöitä, myös verkoston jäseniä. Kansainvälistyminen on mahdollisuus, joka tarjoaa tilaisuuden löytää kollegoita sekä EU-alueelta että laajemminkin. "Tähän mennessä emme ole löytäneet KeVerin kaltaista verkostoa Euroopan alueelta, mutta tarkoituksena on luoda esimerkiksi EERAn (<http://www.eera.ac.uk>) (tämä on järjestö, joka järjestää ECERin) kautta", kertoo projektipäällikkö. Haastatteluissa tuli esiin kansainvälistyminen seuraavasti. "Tutkimuspäivät

voisivat olla kansainväliset ja verkkolehti osittain sisällöltään kansainväliseen julkaisemiseen suuntautunutta.”

Yksi vastaajista esittää huiman tavoitteen: ”Ehkä tulevaisuudessa KeVer on merkittävä kansainvälinen suomalaisen ammattikorkeakoulutuksen omaleimaisuuden lippulaiva.”

* * * * *

Tämän artikkelin kirjoittamisen aikoihin on ajankohtaista yhteyksien vahvistuminen ammatillisen koulutuksen tutkijoiden ja kehittäjien suuntaan. Tähän saakka yhteys on ollut melko ohutta tutkimuspäivien yhteydessä, mutta muita yhteistyömuotoja aletaan voimallisemmin pohtia. Ohjausryhmän puheenjohtaja Pentti Rauhala on alusta pitäen korostanut yhteyden tärkeyttä.

Toinen yhteistyön suunta on Korkeakoulutuksen Tutkimusseura, jonka kanssa haetaan aktiivisesti uusia muotoja hedelmälliselle vuorovaikutukselle.

Tervetuloa mukaan KeVerin toimintaan. Se käy helposti lähettämällä postia os. kever@hamk.fi.

Julkaisut:

Kotila, H. (toim.) 2003. Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita.
Mutanen, A & Kotila, H. (toim.) 2004 Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita
Vanhanen-Nuutinen, L. & Lambert, P. (toim.) 2005 Hankkeesta julkaisuksi – kirjoittaminen ammattikorkeakoulujen ja työelämän kehittämishankkeissa. Helsinki Edita.
Kotila, H., Mutanen, A. & Volanen MV. (toim.) 2007 Taidon tieto. Helsinki: Edita
Friman, M., Lampinen, O., Nummela, P. & Volanen, MV. (toim.) 2004. Ammattikorkeakouluetiikka. Opetusministeriön julkaisuja 2004:30.
Friman, M., Lampinen, O., Nummela, P. & Volanen MV. (toim.) 2006. Ammattien kutsu – ammattikorkeakoulut ja estetiikka. Opetusministeriön julkaisuja 2006:18.
Friman, M. & Palos, M. (toim.) 2007. Ammattikorkeakoulujen verkostohankkeet. Opetusministeriön julkaisuja 2007:1.

KeVer hanketta koordinoi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hankkeen projektipäällikkönä toimii KT Mervi Friman ja suunnittelijana Minna Palos
KeVerin ohjausryhmään kuuluvat : pj. rehtori Pentti Rauhala (Laurea), kehitysjohtaja Pertti Puusaari (HAMK), ylitarkastaja Anne-Mari Sund (OPM,

virka­vapaalla), rehtori Tapio Varmola (Seamk), professori Pekka Ruohotie (Tay). Hanke on saanut opetusministeriön rahoitus vuodesta 2002. Viime vuosien rahoitus on ollut 90 000 €/vuosi.

Lisätietoja löytyy os. www.hamk.fi/kever.